

Statsvetarnas tid mot sitt slut - Östgöta-Correspondenten 2008-04-26

Det roliga verkar vara över för oss statsvetare.

"Jag läste ett antal teoretiska framställningar men fann dem föga värda", sa förre statsrådet Ingemar Mundebo på en kritisk fråga från opponenter när han i vintras försvarade sin doktorsavhandling i statsvetenskap och sågade måhända omedvetet av den akademiska grenen för sin egen disciplin.

"Det går inte att skicka statsvetare som demokratikonsulter till Ryssland. De frågar bara vad ryssarna vill ha men vågar aldrig konkret tala om vad man måste göra", hävdade ungefär samtidigt den numera Washingtonbaserade ekonomen och Rysslandauktoriteten Anders Åslund under en föreläsning mellanlandning i Stockholm.

Till råga på allt håller inte svenska statsvetare internationellt enligt de kvalitetsnormer som numera gäller för vetenskapliga utvärderingar. Pedagoger konstaterar inte utan skadeglädje att svenska forskare med ett par lysande undantag sällan syns och citeras i vetenskapliga internationella prestigepublikationer.

Statsvetare har länge varit synliga i det offentliga Sverige, inte minst genom sin förmåga att förflytta sig från universitetsinstitutionerna till politikens och pressens toppositioner. Gunnar Heckscher som blev högerledare och Herbert Tingsten som var chefredaktör på Dagens Nyheter är bara de mest lysande exemplen från mitten av 1900-talet. Den nuvarande statsvetarvägen på debattsidor och bland nyhetsprogrammets experttyckare går tillbaka knappt 20 år, till osäkerheten för dittills givna sanningar vid det kalla krigets slut och det tidiga 1990-talets ekonomiska kris.

I välfärdssamhällets sociala ingenjörskonst hade pedagoger givit byggstenarna för den nya skolan och nationalekonomer för full sysselsättning. I en värld där ingenting var riktigt säkert, globaliseringens beroenden alltmer komplicerade och regeringars handlingsfrihet starkt begränsad, blev det lämpligare att lyssna på statsvetare. Just därför att de kan skriva och tala om svåra saker på svenska, har en kritisk distans till storvulna teorier och förklaringar, mer kommenterar än kommer med lösningar och inte minst är allmänbildade och barnsligt nyfikna på allt, har de utgjort akademiskt korrektiv i en postmodern, spekulativ tid.

Nu är det andra bullar. De etablerade statsvetarna har som andra stormakter överskattat sin styrka och spritt sina kommentarer för tunt och vitt. De yngre har tagit till sig de bästa teorierna och skriver på engelska i de bästa tidskrifterna. De akademiska utvärderarna blir nöjda och imponerade. Men i den offentliga debatten kommer den nya generationen sällan att ha tid, lust eller uttrycksförmåga att vara med.

Den fortsatta individualiseringen i samhällsutvecklingen kräver tydliga besked om rättigheter och skyldigheter. Inte minst genom medlemskapet i EU har Sverige blivit mer rättsreglerat. Lagar och avtal överklagas till EG-domstolen. På tur i offentligheten står därför juristerna, hävdas det. Det vore en strålande comeback för en yrkeskår som totalt dominerade svensk offentlig förvaltning till början av 1970-talet. Då ansågs den som en förlegad bromskloss för den sociala ingenjörskonsten. Nu har vi gått varvet runt.

ANDERS MELLBOURN